

Социалдык педагогдун жогорку класстын окуучулары менен маектешүүсү

Жогорку класстын окуучулары үчүн социалдашуу – бул эрезеге жетүү, келечектеги кесипти тандоо, девианттык жүрүм-турумдар, мыйзамдарга карама-каршылык көрсөтүү ж.б. Өспүрүмдөр менен сүйлөшүүнүн өзгөчөлүктөрү балдардын сүйлөшүүгө каалоосунун жоктугу менен айырмаланат. Мектеп окуучулары менен баарлашуу төмөнкүдөй жүргүзүлүшү мүмкүн:

- бала менен өзүнчө сүйлөшүү;
- ата-энеси менен өзүнчө сүйлөшүү;
- алардын биргелешкен сүйлөшүүсүнө өтүү менен

Сүйлөшүүнүн алгачкы этабында өспүрүм менен байланыш түзүү маанилүү жана аны баарлашууга чакыруу. Өспүрүм менен иштөө шериктештикке негизделиши керек. Өспүрүм жана анын ата-энесинин ортосундагы баарлашуунун өзгөчөлүктөрү – ачык диалог түзүү. Мындай ыкмаларды колдонууда балдар менен иштөөнүн диалогдук формалары маанилүү, ошондой эле талкуулана турган теманы тандоо жана анын актуалдуулугу, баланын позитивдүү тажрыйбасына таянуу жана баарлашуу үчүн позитивдүү эмоционалдык фон түзүү чоң мааниге ээ болот. Социалдык педагогдун чеберчилиги анын талкуулоо үчүн суроолорду тандоосунда көрүнөт: айрым фактыларды жана кубулуштарды пайдалануу, этикалык түшүнүктөрдү тактоо, жүрүм-турумдун конкреттүү формаларын салыштыруу жана талдоо, балдар өзү жооп бериши керек болгон суроолорду түзүү.

Мүнөзү талаал өспүрүмдөр үчүн алардын оюн түзүү үчүн баарлашуу колдонулат. Баарлашуу учурунда өспүрүмдөрдүн этикалык түшүнүктөргө болгон көз-караштары, жүрүм-турумдун ар кандай формаларын баалоодогу карама-каршылыктары ачылат. Демек, өспүрүмдөрдү өз көз караштарын талашууга, башкаларды уга билүүгө, алар каршы болгон көз карашка жүйө келтирүүгө үйрөтүү керек, жогорку класстын окуучулары менен баарлашуу

жүргүзүүдө социалдык педагогдун ролу өспүрүмдөрдүн пикирлерин жалпылоого жана талдоого, натыйжа чыгарууга алып келет. Баарлашуунун оң натыйжасы социалдык педагогдун баарлашууга кылдаттык менен даярдануусунан көз каранды. Жеке баарлашуу билим берүү мекемесинде төмөнкү алгоритм менен жүргүзүлөт:

1. Байланыш түзүү.
2. Керектүү маалыматтарды чогултуу.
3. Көйгөйдү аныктоо.
4. Коррекциялык иш-чаралар жана сунуштар.
5. Баарлашуунун жыйынтыгын чыгаруу.

Байланыш түзүү

Өспүрүм менен ачык, достук мамилени сактоого аракет кылыңыз, балага чын дилиңизден кызыгып жатканыңызды көрсөтүңүз. Баланын абалын түшүнгөндүгүңүздү билдириңиз, бул процессте ишенимдүү жана сый мамилени орнотууга аракет кылыңыз. Баланы стресстен арылуу үчүн бир-нече жөнөкөй суроолорду берсеңиз болот, мисалы: "өзүңүздү кандай абалда сезип жатасыз?", "Кеңседе өзүңүздү жакшы сезесип жатасызбы?" Баланын окуясын угуу абдан маанилүү.

Керектүү маалыматтарды чогултуу.

Экинчи баскычта, социалдык педагог "көйгөйлүү бала" жөнүндө маалымат чогултат:

1. Баланын өнүгүүсү жөнүндө маалымат;
2. Бала чоңойгон социалдык чөйрөнүн өзгөчөлүктөрү жана анын үй-бүлөсү, мектептеги теңтуштары менен болгон мамилеси жөнүндө маалымат;
3. Баланын жүрүм-турумунун өзгөчөлүктөрү.

Ушундай маалыматтардын негизинде гана социалдык педагог баладагы болгон кыйынчылыктардын мүнөзүн аныктап, көйгөйдүн пайда болушу менен байланышкан факторлорду белгилей алат. Баланын көйгөйлөрү жөнүндө маалыматтарды чогултуу ар кандай ыкмалар менен жүргүзүлөт, алардын эң натыйжалуусу – сурамжылоо. Сурамжылоо көйгөйдүн конкреттүү себебин билүү үчүн колдонулат. Мисалы: "Эмне үчүн бул көйгөй азыр пайда болду?" - деп сурасаңыз болот. Баарлашуу учурунда суроону туура берүү абдан маанилүү.

Көйгөйдүн негизин түзгөн пикирлерди аныктаган суроолорду бериңиз. Мисалы: “Ушул ой Сизде качан пайда болду?” Ошондой эле, балдар менен маектешүүдө социалдык педагогдун сүйлөгөн сөзү чоң мааниге ээ. Демек, баланын жашын, жынысын, социалдык шарттарын, этникалык өзгөчөлүктөрүн, маданий жана интеллектуалдык деңгээлин эске алуу керек.

Көйгөйдү (маселени) аныктоо

Баарлашуунун үчүнчү баскычында социалдык педагогдун ишинин негизги мазмуну – өспүрүмдү пайда болгон кырдаалга башкача көз караш менен кароого чакыруу. Баланын көйгөйүн социалдык педагог аныкташы туура болот, анткени ата-энелер баланын туура эмес жүрүм-турумунун себептери жөнүндө пикирлерин кайталаса, айыптоо элементири кошулуп, бала аларды укпай коёт.

Коррекциалык иш-чаралар жана сунуштар

Сүйлөшүүнүн төртүнчү баскычында социалдык педагог коррекция чараларын колдонуп, конкреттүү сунуштарын берет. Социалдык педагог жана бала (өспүрүм) көйгөйдү натыйжалуу чечүү үчүн жаңы мүмкүнчүлүктөрдү издешет. Бала өзү чындап аткара ала турган сунуштарды гана кабыл алышы маанилүү.

Баарлашуунун жыйынтыгын чыгаруу

Бешинчи баскычта социалдык педагог кыскача баяндама менен маектешүүнү жыйынтыктайт. Баладан: “Жардам жана колдоо бере алдымбы?”-деп сураңыз. Бала менен жеке сүйлөшүүнүн натыйжасында социалдык педагог ата-энеси менен маектешүү өткөрөт. Пайда болгон көйгөйдү чечүү үчүн маектешүүгө ата-энесин катыштырууну бала менен талкуулоо зарыл. Социалдык педагогдун ата-энелерге берилген сунуштары толук кантуу жана так болушу керек. Муктаждык болсо, көйгөйдү чечүү үчүн башка адистер тартылышы мүмкүн, класс жетекчиси, балдар боюнча инспектор ж.б.

Колдонулган адабияттар:

1. Березина В., Ермоленко Г. Мектептеги социалдык педагог. // Мектеп окуучуларына билим берүү. - 1994.
2. Василькова Ю.В., Социалдык мугалимдин методикасы жана иш тажрыйбасы: Окуу китеби. Аргымак үчүн колдонмо. жогору. пед. изилдөө. мекемелер. - М., "Академия" Басма Борбору, 2001-ж
3. Закатова И.Н. Мектептеги социалдык педагогика. - М., 1996.
4. Страничка социального педагога // <http://michschool2.68edu.ru/p72aa1.html>